

Program prevencie a riešenia šikanovania

V súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí v školách a školských zariadeniach vydanou Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Program upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov Strednej zdravotníckej školy, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

- a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastráňovanie iného žiaka alebo
- b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

Podstatou šikanovania je najmä

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

Šikanovanie sa môže prejavovať

- a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastráňovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
- b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné

ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky

- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- agresor vystupuje často anonymne,
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.

Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin

- ublíženia na zdraví,
- obmedzovania osobnej slobody,
- lúpeže,
- vydierania,
- hrubého nátlaku,
- nátlaku,
- porušovania domovej slobody,
- sexuálneho násillia,
- sexuálneho zneužívania,
- krádeže,
- neoprávneného užívania cudzej veci,
- poškodzovania cudzej veci,
- nebezpečného vyhrážania sa,

- nebezpečného prenasledovania,
- výroby detskej pornografie,
- rozširovania detskej pornografie,
- prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
- ohovárania.

Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.

Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku¹⁾ nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu, ublíženia na zdraví.

Čl. 3

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so *zákonom č. 245/2008 Z.z. – školský zákon, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa školského poriadku SZŠ.*

2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, konkrétne tí, ktorí:

- realizujú vyučovací proces,*
- vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,*
- vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, OČAP, exkurzie, kultúrne podujatia, veľtrh firiem, medzinárodné projektové stretnutia, družobné návštevy, športové podujatia atď.)*
- vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov,*

3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv.

1) § 22 Trestného zákona.

prechodného dozoru spôsobil žiak, pokiaľ ten, **kto je povinný vykonávať dozor nepreukáže, že náležitý dozor nezanedbal** (§ 422 Občianskeho zákonníka).

4. V prípade, že náležitý dozor nebol zanedbaný a dotyčný vykonávajúci dozor preukáže spôsobenie škody žiakovi, **za škodu zodpovedá žiak** (v prípade plnoletosti žiaka), **resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka** (v prípade neplnoletosti žiaka).

5. Šikanovanie, resp. jeho náznaky nesmie byť zamestnancami školy **v žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť**, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť, koordinátorovi prevencie, školskému psychológovi, vedeniu školy a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl. 4

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle **zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch** v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:

- a) *proti občianskemu spolunažívaniu,*
- b) *proti majetku.*

2. Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil **pätnásť rok svojho veku**, to zn. žiak –(čka). Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil (a) pätnásť rok a neprekročil (a) osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „**mladistvých**“.

3. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle **zákona č. 300/2005 Z.z. – Trestný zákon**. Ide najmä o trestný čin:

- a) *ohovárania,*
- b) *nebezpečného vyhrážania,*
- c) *ublíženia na zdraví,*
- d) *obmedzovania osobnej slobody,*
- e) *nátlaku,*
- f) *vydierania,*
- g) *lúpeže,*
- h) *hrubého nátlaku,*
- i) *krádeže,*
- j) *poškodzovania cudzej veci,*
- k) *neoprávneného užívania cudzej veci.*

4. Páchateľom trestného činu je ten (to zn. žiak (čka), kto trestný čin spáchal (a) sám (sama). Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

5. Trestne zodpovedný je ten, **kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku.** Žiaci, ktorí v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „**mladistvých**“.

6. Pedagogický i nepedagogický zamestnanec našej školy, ktorému (ktorej) bude známy prípad šikanovania **a neprijme v tomto smere žiadne opatrenia, neoznami túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť a koordinátorovi prevencie, sa vystavuje riziku trestného postihu.**

7. Konaním podľa predchádzajúceho bodu môže pedagogický zamestnanec napíňať i skutkovú podstatu **trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví** a to tak: *že inému (to zn. žiakovi) z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo uloženú mu podľa zákona.*

Čl.5

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách uvedených v čl. 4, bod 2, písm. c) **sa zistí prípad šikanovania**, je každý pedagogický resp. nepedagogický zamestnanec postupovať takto:

1. Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť **(predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú)**, koordinátora prevencie, školského psychológa.

2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a koordinátora prevencie, školského psychológa **(pri zachovaní dôvernosti)**. O danom vyšetrení spíšu zápis, pričom tento odovzdajú v 1 vyhotovení:

- koordinátorovi prevencie
- riaditeľovi školy
- jeden exemplár si nechajú pre svoju potrebu a priložia ho ku katalógovému listu žiaka.

3. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnu opatrenia na riešenie.

4. Triedni učítelia agresora a obeť v spolupráci s koordinátorom prevencie a školským psychológom **si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. A o tomto stretnutí spíšu zápis.
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom SZŠ, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak (čka) školy, je povinný (á) okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti koordinátora prevencie.

Čl.6

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrenie šikanovania žiakov sa budú v našej škole používať tieto metódy:

- a) *zaistenie ochrany obetiam,*
- b) *rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou a agresormi,*
- c) *nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami – nikdy nekonfrontovať obeť a agresora,*
- d) *kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov,*
- e) *kontaktovanie špecializovaných inštitúcií (CPPPaP, diagnostické centrum atď.) – kontakt zabezpečuje riaditeľ školy,*
- f) *využitie anonymnej dotazníkovej metódy.*

2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeť sa bude používať tento postup:

- a) *okamžitá pomoc obeť,*
- b) *dohoda riaditeľa školy s koordinátorom prevencie, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,*
- c) *vlastné vyšetrenie,*
- d) *zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,*
- e) *pokračujúca pomoc a podpora obeť,*
- f) *nahlásenie prípadu polícii – rozhodne riaditeľ školy,*

- g) *kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov – zabezpečia triedni učitelia,*
h) *kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.*

Čl. 7

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa budú používať tieto opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:

- a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť,
- b) informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.

2. Opatrenia pre agresorov:

- a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť,
- b) výchovné opatrenia – napomenutie TU,
 - pokarhanie RŠ
 - zníženie známky zo správania,
 - podmienené vylúčenie
 - vylúčenie žiaka zo štúdia na škole

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:

- a) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
- b) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Čl. 8

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie, školský psychológ, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:**

- *aby si všímali možné príznaky šikanovania*
- *a súčasne ponúknuť im pomoc*

Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť, ako aj rodinu agresora.

2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a **najmä zachovanie**

dôvernosti informácií.

3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje **koordinátor prevencie a riaditeľ školy.**

4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.

5. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, **ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.**

Čl. 9

Prevencia šikanovania

Prevencia šikanovania sa zabezpečuje formou:

- a) v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
 1. osobný a sociálny rozvoj,
 2. mediálna výchova,
 3. multikultúrna výchova,
 4. ochrana života a zdravia,
 5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
 6. výchova k občianstvu,
 7. boj proti extrémizmu,
 8. výchova k manželstvu a rodičovstvu a
- b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

Pri realizácii preventívnych činností školy triedni učitelia, koordinátor prevencie, riaditeľ školy, venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastráňovanie.

Koordinátor prevencie a riaditeľ školy, vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

Riaditeľ školy, prípadne koordinátor prevencie, oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy príslušnej školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie zodpovedajú za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä

- a) vytvárajú pozitívne prostredie v škole,
- b) podporujú prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určujú v školskom poriadku pravidlá
 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- d) rozpracúvajú podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečujú v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) oboznamujú pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informujú o postupe pri zistení šikanovania, najmä
 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
 2. žiakov,
 3. zákonných zástupcov žiaka,
 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h) zabezpečujú zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určujú v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,

- j) zabezpečujú vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracujú s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapájajú do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

S Programom prevencie šikanovania, sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberajúceho učiva v časti „*triednická hodina*“.

S Programom prevencie, sú povinní oboznámiť sa všetci pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci SZŠ.

Schválila RŠ : Ing. Silvia Blcháčová

Vypracovala: PhDr. Jana Debnárová, koordinátor prevencie

V Liptovskom Mikuláši, 23.09.2021

Stredná zdravotnícka škola , Vrbická 632, 03101 Liptovský Mikuláš

Plán aktivít prevencie šikanovania v školskom roku 2021/2022

k Programu prevencie a riešenia šikanovania žiakov zo dňa 23.9.2021, ktorý je v súlade so Smernicou č. 36 / 2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí na školách a školských zariadeniach vydanou Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu.

Opatrenia vyplývajúce z Metodického usmernenia č.3 /2020 k prevencii kriminality a sociálno-patologických javov v školách a v školských zariadeniach v zriaďovateľskej spôsobilosti Žilinského samosprávneho kraja.

Aktivita vychádzajú z cieľových požiadaviek a budú realizované v súčinnosti s Manuálom opatrení pre SŠ /MŠVVaŠSR

- Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike
 - Národnej protidrogovej stratégie SR
 - Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi
 - Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike
 - Celosťátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike
 - Národnej stratégie ochrany detí pred násilím
 - Národnej rámcovej stratégie podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe
 - Národnej koncepcie ochrany detí v digitálnom svete..
- informačné okienko o aktivitách a činnosti koordinátora, vytvorenie školskej nástenky /vestibul školy/
- v spolupráci s TU - účasť na rodičovskom združení prvých ročníkov /oboznámiť rodičov s činnosťou koordinátora a školského psychológa na škole, preventívnymi aktivitami a o možnostiach odbornej pomoci/
- mapovanie problémového správania žiakov /záškoláctvo, agresivita v kolektíve, užívanie drog, drogová závislosť/
- účasť v projekte „*Dni nádeje*“ /organizované nadáciou Lúč/ – zaslanie výtvarných a literárnych prác s protidrogovou tematikou

- oboznámenie žiakov s činnosťou koordinátora a školského psychológa na škole – / prvé ročníky/
- návšteva Centra poradensko-psychologických služieb – získanie informácií o regionálnych aktivitách, projektoch s témou prevencie šikanovania
- získanie informácií a preventívnych aktivitách a projektoch – Mestská polícia , Liptovský Mikuláš
- **Šikanovanie, problém o ktorom musíš vedieť viac** - prednáška s príslušníkom OPZ / prvé ročníky
- **Nebezpečenstvo extrémizmu** - prednáška OPZ Lipt. Mikuláš /tretie ročníky/
- **Trestnoprávna zodpovednosť detí a mládeže** – prednáška OPZ Lipt. Mikuláš /prvé ročníky/
- celoslovenská kampaň **Červené stužky** /prednášky besedy, aktivity k danej problematike/- 1.december – *Svetový deň boja proti HIV, AIDS*
- premietanie filmu „Anjeli“ /prvé ročníky /
- premietanie filmu „Príbehy anjelov“ /druhé ročníky
- po polročnej klasifikácii, riešenie aktuálnych problémov v spolupráci s triednym učiteľom a školským psychológom
- **Domáce násilie , rovnoprávnosť muža a ženy** – prednáška OPZ Lipt. Mikuláš /štvrté ročníky/
- **Kyberšikana, nástrahy virtuálneho sveta** – preventívno- informačné stretnutie CPPPpP Lipt. Mikuláš / prvé ročníky/
- **Obchodovanie s ľuďmi – riziko práce v zahraničí** ,preventívno-informačné stretnutie OPZ Lipt. Mikuláš /tretie a štvrté ročníky/
- **Odsúdení na spolunažívanie v dobrom** – multikultúrna výchova zameraná na prevenciu rasovej diskriminácie /druhé ročníky/.

Aktivity plnené priebežne:

- poskytovať preventívno-výchovné konzultácie žiakom a ich zákonným zástupcom
- v prípade potreby zabezpečiť odbornú pomoc v spolupráci s OPZ, CPPPpP, pediatrom a sociálnym kurátorom
- pripraviť a realizovať školské aktivity podporujúce prevenciu

- zúčastňovať sa na školeniach a seminároch určených pre koordinátora prevencie kriminality a sociálno-patologických javov
- v spolupráci so školským psychológom, vedením školy zabezpečiť pre vyučujúcich a žiakov odbornú literatúru a propagačný materiál z oblasti prevencie negatívnych javov
- monitorovať zmeny v správaní sa žiakov a v prípade oprávneného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania, či ohrozenia, podozrenia zo šikanovania, bezodkladne riešiť problém v spolupráci s vedením školy, centrom poradensko-psychologických služieb, kontaktovať príslušný odbor sociálnych vecí, pediatra a príslušné oddelenie policajného zboru
- pri zabezpečovaní prevencie využívať podklady a zdroje dostupné na webovom portáli ŠPU

Monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov a príznaky šikanovania., odhaľovať zdroje rizikového správania a sociálno-patologických javov a uplatňovať účinné prostriedky na oslabenie ich vplyvu. Informovať zákonných zástupcov žiakov o výskyte problémového správania sa žiaka alebo zhoršenia prospechu – cieľová skupina: žiaci ročníkov 1- 4 /triedni učitelia, koordinátor prevencie, školský psychológ/.

1. Zvyšovať u žiakov povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti pri prejavoch šikanovania či iného rizikového správania a u pedagogických a odborných zamestnancov ich povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti.
2. S cieľom zabrániť poskytovaniu alebo sprístupneniu informácií, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti, alebo podnecovaniu k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti. V súlade s úlohami Národného boja proti obchodovaniu s ľuďmi a so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii ,vychádzať z preventívnych aktivít CPPPaP v Liptovskom Mikuláši, preventistu OPZ, koordinátora prevencie a školského psychológa.
3. V súlade so Smernicou č.36 / 2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach realizovať vzdelávanie pedagogických, nepedagogických zamestnancov.
4. Navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, pedagógmi, rodičmi v prevencii šikanovania. Komunitný model práce, triedne stretnutia, využívanie skupinovej práce so žiakmi, podľa potreby. /viď príloha/

5. Pôsobiť systematicky na žiakov vo vyučovacom procese, najmä na triednických hodinách, hodinách **ETV, OBN, NBV** v školskom časopise **Zóna ZET**.
6. V **Žiackej školskej rade** prerokovať problém šikanovania a kyberšikanovania. Upozorniť žiakov o spôsobe hlásenia sociálno-patologických javov s možnosťou využívania schránky dôvery.
7. Všetky informácie a kontakty pomoci, ohľadom šikanovania či iných sociálno-patologických javov umiestniť v priestoroch školy a web stránke školy.

Pri všetkých aktivitách budú zohľadňované osobitosti žiakov, ich schopnosti, záujmy, ako aj rodinné prostredie.

Aktivity budú realizované v súlade s aktuálnou epidemiologickou situáciou, podľa Covid automatu a aktuálnych usmernení MŠVVaŠ.

Schválila RŠ : Ing. Silvia Blcháčová

Vypracovala : PhDr. Jana Debnárová, koordinátor prevencie

V Liptovskom Mikuláši, 23.09.2021

Príloha č.1

Námety na skupinovú prácu so žiakmi

Ciele :

- 1/ pomôcť žiakom dozvedieť sa niečo o šikanovaní
- 2/ pomôcť žiakom naučiť sa, ako pomôcť jeden druhému potlačiť šikanovanie
- 3/ pomôcť žiakom praktickými spôsobmi zvládať šikanovanie
- 4/ pomôcť žiakom vyvinúť si vlastné stratégie a nápady na to, ako sa vysporiadať so šikanovaním

ZÁKLADNÉ PRAVIDLÁ : plán cvičení

Predmet : stanoviť základné pravidlá pre žiakov/čky

povzbudiť žiakov, aby otvorene o probléme hovorili

Trvanie: 40 – 60 minút

Materiál: veľký papier a fixky

Sú tu dve veci, ktorými sa budeme zaoberať v tomto cvičení:

stanovenie základných pravidiel, ktoré budú užitočné pri celej práci so žiakmi/čkami, aby si uvedomili, že môžu mať rozličné pocity pri diskutovaní tejto problematiky.

Je dôležité, že otázka pravidiel je diskutovaná prvá, a to kvôli zaisteniu toho, aby sa žiaci cítili bezpečne a príjemne, keď budú hovoriť o svojich pocitoch. V závislosti na množstve času, môžete rozdeliť toto cvičenie na dve časti.

Pomocou tohto termínu si vysvetlíme problém šikanovania.

„Niektoré veci, o ktorých budeme rozprávať vás môžu privádzať do rozpakov, alebo môžu byť bolestivé, alebo pre vás smiešne. Chcel/a by som vás poprosiť, aby sme si stanovili základné pravidlá. Keď budeme mať zoznam týchto pravidiel, budeme o nich diskutovať a dohodneme sa na tých, ktoré budeme spoločne dodržiavať. Najprv sa rozdelíme do malých skupín na brainstorming, ale možno by bolo užitočné, ak by som vám dal/a jeden alebo dva príklady, ako by mohli tieto pravidlá vyzeráť.“

Asi viete, že budeme rozprávať o probléme šikanovania a vo vašej triede je niekto, kto je buď tyranizátor/rka alebo obeť. Rád/a by som videla také pravidlo, ktoré bude hovoriť o tom, že nebudeme konkrétne menovať ľudí, nebudeme si robiť žarty na cudzí účet a ak sa budeme smiať, nebude to nasmerované priamo na niekoho.

To, o čom som hovoril/a, sa dá preložiť do dvoch pravidiel. “

Napíšte na tabuľu:

1. Nezahanbovať ostatných

2. Nerobiť si žarty z niekoho

Rozhodnite sa, ako si rozdelíte žiakov/čky do skupín.

Teraz vo vlastnej skupinke požiadajte niekoho, aby bol/a váš zapisovateľ/ľka. Táto osoba bude písať skupinové nápady na tento veľký papier veľkými písmenami.

Keď skončíte a budete mať napísané vaše nápady na pravidlá, dáme papiere tak, aby každý mohol vidieť, čo každá zo skupín napísala. Budete mať na to asi 5 minút, tak myslite rýchlo a napíšte toľko nápadov, koľko stihnete za ten čas.

Dajte každej skupine papier a fixku.

Môže sa stať, že vaši žiaci/čky budú potrebovať dlhší čas na brainstorming. Keď deti dokončia zoznam pravidiel, dajte ich všetky dokopy ako veľkú skupinu a nech každá skupina prezentuje svoje nápady.

Keď si skupiny povedia o svojich pravidlách, napíšte ich na tabuľu bez komentára. Zvyčajne je lepšie, ak jeden nápad zoberiete z jednej skupiny ďalší z druhej atď. a potom znovu dookola. Keď máte zaznamenané všetky pravidlá, dohodnite sa, ktoré sú prijateľné pre všetkých.

Jedna trieda mala nasledujúce pravidlá:

- nezahanbovať ostatných
- nezosmiešňovať niekoho
- dať každému čas na rozprávanie
- neponižovať
- čo sa povie na hodine je dôverné
- podporovať iných

- nikto nemôže hovoriť dlhšie ako dve minúty
- nikto sa nebude správať ako hlupák
- žiadne násilie
- trieda bude hlasovať o tom, koho pozvať na prednášku
- učiteľ/ka môže hovoriť so žiakmi súkromne, ale nemôže sľúbiť tajnosť tejto informácie, ak si myslí, že dieťaťu hrozí vážne šikanovanie alebo iné podobné problémy (zneužívanie detí)

Toto posledné pravidlo navrhol/la učiteľ/ka, ktorý/á bola ochotná venovať žiakom svoj čas. Vy si to musíte rozhodnúť sami.

Keď sú pravidlá odsúhlasené, vyberte niekoho, kto urobí poster s ich zoznamom a ktorý bude vyvesený v triede.

Mali by ste mať vymyslený a odsúhlasený plán, ak niekto poruší pravidlá. Aké následky budú?

Pocity

Druhou úlohou je vysporiadať sa s pocitmi, ktoré sa môžu objaviť pri diskusii o emotívnych témach. Navrhujeme, aby ste požiadali žiakov, aby sa vrátili naspäť do svojich skupiniek a urobili ďalší zoznam pocitov, ktoré sa môžu objaviť pri rozhovoroch o šikanovaní.

Požiadajte ich, aby opäť vytvorili zoznam do 5 minút.

“Opäť sa vrátíme do pôvodných skupiniek na brainstorming o rôznych pocitoch, ktoré sa môžu objaviť pri rozprávaní o určitých veciach. Napr. keď sa budem rozprávať o šikanovaní, niektorí môžu cítiť hnev, iní sa zase strach. Takže existuje mnoho spôsobov, ako reagovať na tieto veci.”

Napíšte niektoré z možných pocitov na tabuľu, aby ste im dali ukážku. Potom ich poproste, aby sa vrátili naspäť do skupín a dajte im 5 minút na brainstorming.

Predĺžte čas, ak cvičenie prináša produktívnu diskusiu. Ak skončili, opäť urobte zoznam možných pocitov, zoberte jeden, dve prvé z každej skupiny.

Zoznam môže vyzeráť aj takto:

- nahnevaný/á
- zranený/á
- obávajúci/a sa

- šťastný/á

- smutný/á

- znechutený/á

- odpor

- zúrivosť

Je dôležité urobiť spoločný zoznam, aby žiaci/čky vedeli, že je v poriadku, ak majú takéto pocity a že je to normálne. Usmerní to vašu ďalšiu prácu.

“Sú pocity, ktoré ľudia majú, ak hovoria o niektorých z týchto situácií. Napr. jedna osoba môže byť našťavaná, ak jeho/jej malý brat bol zbitý, iná môže byť šťastná. Je dôležité, keď budeme rozprávať o ďalších veciach, uvedomiť si tieto pocity a rozprávať o nich s niekým. Môžete porozmýšľať o tom, s kým by ste sa chceli o tom porozprávať, ako napr. s dedkom, mamou, otcom, priateľom/kou alebo učiteľom/kou,.....”

Tu sa musíte opäť rozhodnúť, či budete k dispozícii pre žiakov/čky, ak sa budú chcieť s niekým porozprávať. Deti si sami vyberú, s kým sa porozprávajú, ale je dobré vedieť, že učiteľ/ka alebo mladý/á pracovník/čka alebo iný/á dospelý/á im ponúkol možnosť porozprávať sa s ním/ňou (bez toho, aby ste sľúbili utajenie, ak ide o vážny prípad).

Zoznam pocitov nemusí byť vyvesený. Cieľom je, aby deti hovorili o svojich pocitoch otvorene.

ZVYŠOVANIE POVEDOMIA :

CVIČENIE 1 – Aký/a je tyranizátor/ka? Aká je obeť?

Rozdeľte triedu do menších skupín. Požiadajte každú skupinu, aby pouvažovalo o 10 vlastnostiach tyranizátora/ky (agresívny, násilnícky, krutý, odporný,..). Po 10 minútach spojte skupiny.

Rozdeľte plochu na tabuli na dve časti. Jeden stĺpec bude pre tyranizátora/ku a druhý pre obeť.

Požiadajte jednu osobu z každej skupiny, aby prečítala po jednej veci z ich zoznamu dookola. Napíšte nápady každej skupiny do stĺpca pre tyranizátora/rku (píšete len raz každú črtu, asi sa nájdu zhodné vlastnosti medzi skupinami).

Zopakujte toto cvičenie, pričom poprosíte o 10 vlastností obeť (plachá, slabá, uplakaná, citlivá,...). Napíšte tieto nápady do stĺpca pre obeť.

V diskusii sa opýtajte:

každý z vás súhlasí s tým, čo je na tabuli napísané?

Zabudli sme na nejakú dôležitú vlastnosť?

Sú všetky vlastnosti na tabuli negatívne? (napr. smelý sa môže spájať s tyranizátorom/kou, ale smelosť nie je sama osebe negatívna vlastnosť).

Prečo sú tieto pozitívne vlastnosti vnímané ako negatívne, ak ide o šikanovanie?

CVIČENIE 2 – Témy na diskusiu

Oznamovanie

Požiadajte žiakov/čky o diskusiu na tému, či je správne povedať o prípade šikanovania:

- Myslia si, že takéto hovorenie je bonzovanie, ohováranie alebo ...?
- Je správne oznámenie, ak pomôže niekomu z problému alebo niečoho iného, čo je podobné šikanovaniu?
- Je správne to oznámiť, ak to znamená, že niekoho dostaneme do problémov?
- Je správne to povedať, ak tým ochránime samých seba?
- Kedy by to bolo zlé – oznámenie?

Doplňujúce otázky

- ♣ Je správne povedať, čo si videl/a, ak si bol/a svedkom/kyňou okradnutia niekoho na ulici?
- ♣ Je správne to oznámiť, ak si videl/a, ako niekoho mladšieho šikanuje niekto z tvojho ročníka?
- ♣ Je správne oznámiť, ak ľudia, o ktorých si si myslel/a, že sú tvoji priatelia/ky, začnú do teba dobiedzať a sú k tebe hrubí?
- ♣ Je správne oznámiť to, ak si raz ty a tvoji/e kamaráti/ky šikanovali niekoho iného?

Byť svedkom/kyňou šikanovania

Požiadajte žiakov/čky, aby rozmýšľali o tých, ktorí sú zaangažovaní do šikanovania:

- ♣ Čo si myslia tyranizátori/rke?

- ♣ Čo si myslia o obeti/tiach?
- ♣ Čo si myslia o tých, ktorí to sledujú, ale nerobia nič, aby sa to zastavilo?
- ♣ Prešli by oni len tak?
- ♣ Ak ľudia nič neurobia a prejdú len tak, je to hanba?
- ♣ Mal/a by si sa dostať do problémov, ak to nepovieš?
- ♣ Ako môžete pomôcť obeti?

Je dôležité, aby žiaci/čky pochopili, že kde sa odohráva tyranizovanie, neexistuje nič také ako nevinný/á prihliadajúci/a. Ak niekto vidí, čo sa deje a nič neurobí pre zastavenie toho, teda nikomu to nepovie alebo nezavolá pomoc, tak potom táto osoba je súčasťou tyranizovania.

Gangy

Požiadajte žiakov/čky, aby diskutovali o gangoch tyranizátorov/riek:

- ♣ Sú všetci, ktorí patria do takéhoto gangu rovnako vinní?
- ♣ Kto je vinný najviac?
- ♣ Čo by si urobil/a ty, ak by si bol/a členom/kou takéhoto gangu a chcel/a by si s tým prestať, ale obával/a by si sa vodcu/kyne?
- ♣ Čo by si urobil/a, ak by si vedel/a, že niekto je šikanovaný týmto gangom?
- ♣ Ako by sa dala zlomiť (rozložiť) moc gangu

CVIČENIE 3 – Hranie rolí

Požiadajte každú skupinu, aby vymyslela scénu o šikanovaní, teda v ktorej by niekto niekoho šikanoval. (Toto pravdepodobne zaberie celú hodinu.)

Môžete využiť scény popísané ďalej v tejto časti.

Na ďalšej hodine požiadajte každú skupinu, aby zahrála ich scénu.

Po každej scénke požiadajte ďalšie skupiny o názory:

Ako sa dalo konfliktu vyvarovať?

Mohla/i obeť/e povedať alebo urobiť niečo, čo by mohlo odstrániť tyranizátora/rku?

Čo mohli urobiť pozorovatelia/ky?

Čo by sa mohlo urobiť po tomto incidente, aby sa pomohlo obeť?

Mal/i by byť tyranizátor/i/ky potrestaný/i/é alebo sa s ním/ňou/nimi porozprávať alebo oboje?

Vie niekto povedať nejakú príčinu, ktorá by vysvetlila, prečo sa tyranizátor/ka správal/a tak, ako sa správala?

Čo by sa malo urobiť, aby sme si boli istý, že tyranizátor/ka sa už znovu tak správať nebude?

Prehrajte scénu znovu a zabrzďte ju na kritických miestach a začleňte tam alternatívne správanie alebo slová, ktoré navrhol zvyšok triedy.

Požiadajte triedu, aby sa zamyslela nad nasledujúcimi otázkami:

Je výsledok iný?

Vyvarovala sa obeť šikanovaniu? Majú niečo navrhované stratégie spoločné?

Je možné urobiť záver o najlepšom možnom spôsobe ako sa vyhnúť tyranizovaniu? (odísť, povedať NIE, požiadať priateľov/ky o pomoc, povedať to dospelému, atď.)

CVIČENIE 4 – TV, filmy a knihy

Požiadajte žiakov/čky, aby porozmýšľali o tom, či videli v nejakom filme alebo tv programe alebo čítali v knihe o nejakom šikanovaní.

Požiadajte ich, aby v krátkosti porozprávali, čo sa tam odohrávalo:

Naháňali tie scény strach, keď sa na nich pozeral/a alebo o nich čítal/a?

Boli viac na strane tyranizátora/rky alebo obeť?

Mohla obeť reagovať odlišne a predísť šikanovaniu?

Vyskytuje sa šikanovanie iba v škole?

Je ľahké zistiť, že ide o šikanovanie, keď sa niečo odohráva?

CVIČENIE 5 – Vytvorte si časopis proti šikanovaniu

Žiaci/čky z rôznych ročníkov sa môžu stretávať raz do týždňa, aby sa rozprávali o tom, čo šikanovanie je, aby vytvárali rôzne scény a prehrávali si ich; aby písali príbehy o tyranizátoroch/kách a obeť; písali básne, vytvárali krížovky, kreslili obrázky, ktoré robili

pre časopis. Počas týždňa proti tyranizovaniu predajte časopis každému, kto akýmkoľvek spôsobom je spojený so školou.

CVIČENIE 6 – Urobte súťaž o vytvorenie najlepšieho plagátu proti tyranizovaniu

Všetci žiaci/čky by sa mali tohto zúčastniť. Vyveste tieto plagáty počas týždňa proti tyranizovaniu. Použite peniaze získané z predaja časopisu proti šikanovaniu na sponzorovanie cien pre tých, ktorí vytvoria najlepšie plagáty. Presvedčíte miestneho/nu podnikateľa/lku alebo tlačiareň, aby sponzorovala vytlačenie víťazného plagátu ako celoškolského plagátu proti šikanovaniu. Vyveste ho v každej triede, na všetkých chodbách.

CVIČENIE 7

„Čo ak?“ otázky vám pomôžu pomôcť premýšľať, čo robiť v prípade, ak k niečomu dôjde.. Nie sú správne odpovede, pretože každý prípad je iný. Daj otázku svojim rodičom alebo priateľom a zisti, čo si myslia, že by mohlo byť účinné. Rozmýšľaj o svojich vlastných riešeniach a vytvor otázky a odpovede „Čo - keby“.

1. Ideš do školy a skupina starších šikanérov žiada od teba desiatu, peniaze, tenisky, atď. Ty:

a/ Biješ sa ?

b/ Kričíš a utekáš preč ?

c/ Dáš im peniaze , atď...

? Na prvom mieste je tvoja bezpečnosť – dáš im peniaze, kričíš a utekáš preč..

2. Si na školskom ihrisku a niekto Ťa neočakávane podrazí. Ty:

a/ Tvrdo udrieš dotyčného?

b/ Dáš jej /mu/ šancu ospravedlniť sa?

c/ Sadneš si a plačeš?

? Dať dotyčnému šancu. Ak to bola náhoda, mal by sa ospravedlniť.

3. Si na záchode v škole a príde starší žiak, udrie Ťa a povie Ti, aby si sa neopovážil niekomu

o tom povedať, lebo uvidíš... Ty ho poznáš a vieš, že si mu nikdy nič neurobil. Ty:

a/ Počkáš, kým dotyčný odíde a povieš to učiteľovi?

b/ Začneš sa s ním biť?

c/ Zmieriš sa s tým, čo sa stalo a nič nikomu nepovieš.

? Neprávom si bol bitý a dotyčný nemá právo ťa biť. Ak nič nepovieš, dotyčný bude určite pokračovať v bití detí.

4. Ideš do jedálne a niekto zakričí negatívnu, výsmešnú poznámku alebo nadávku na teba. Ty :

a/ Ignoruješ ho?

b/ Niečo odvrkneš?

c/ Povieš o tom?

? Môžeš to buď ignorovať /ak je to prvýkrát a je to všetko, čo sa stalo/ alebo povedať to učiteľovi, ak Ťa to naozaj trápi.

5: Skupina šikanujúcich ťa nájde samého a začne Ťa biť. Ty:

a/ Nič neurobíš - zmieriš sa s tým ?

b/ Biješ sa?

c/ Začneš kričať na upútanie pozornosti?

d/ Vyčkáš na šancu /príležitosť/ utiecť?

? Musíš sa rozhodnúť. No c/ a d/ spolu by mohli dobre zafungovať. Mohlo by byť dosť ťažké zbiť celú skupinu a mohol by si byť škaredo zranený.

6. Niekto v Tvojej triede má na teba drzé hlasné poznámky, veľmi Ti to vadí, čo Ty na to ?

a/ ignoruješ to?

b/ povieš to učiteľovi?

c/ vrazíš tomu, čo ťa osočuje do nosa?

? Hoci sa Ti chce mu /jej/ vraziť, mohlo by ti to spôsobiť problémy. Tiež je ťažké to ignorovať, ale niekedy je to správna reakcia, lebo často ťa spolužiak chce len vyprovokovať. Tvoj učiteľ

by sa o tom mal dozvedieť. Keď si odvážny, slovne napadni toho, kto ťa uráža. Snaž sa si to nacvičiť pred zrkadlom.

7. *Vidíš, ako niekoho šikanujú. Ty to:*

a/ ignoruješ a si rád, že to nie si ty?

b/ zastavíš šikanovateľa?

c/ zoženieš pomoc?

? Ignorovanie je zbabelé a kruté voči obeti. Môžeš sa pokúsiť to nejako zastaviť bez toho, aby si sa pri tom zranil. Mohol by si zavolať viacerých na pomoc, alebo aspoň privedť nejakého dospelého alebo učiteľa.

8. *Tvoji niekdajší „najlepší“ priatelia Ťa začnú šikanovať. To Ťa uráža a zraňuje, si z toho smutný:*

a/ povieš o tom rodičom?

b/ nič neurobíš?

c/ zavoláš niekomu z nich a spýtaš sa, prečo to robia?

d/ snažíš sa nájsť novú skupinu kamarátov?

? Porozprávaj sa o tom s rodičmi a snaž sa ovplyvniť svojich bývalých priateľov, aby s tým prestali. Tiež sa pokús nájsť si nových, lepších kamarátov.

9. *Otec tvojho kamaráta nedávno zomrel a niektorí spolužiaci ho kvôli tomu urážajú. Čo ty na to:*

a/ brániš ho proti nim?

b/ ignoruješ to?

c/ povieš to učiteľovi?

? Musíš ho obrániť pred zlými spolužiakmi. Povedz o tom učiteľovi, aby vysvetlil druhým, akoto je, keď Ti zomrie rodič. Deti, ktoré sa boja, že aj im zomrie jeden z rodičov, sú tie, ktoré sa vysmievajú tým, ktorým sa to stalo.

10. Nový žiak príde do tvojej triedy počas roka a niektorí spolužiaci ho /ju/ tyranizujú. Ako zareaguješ?

a/ snažíš sa byť k nemu priateľský?

b/ pridáš sa na stranu šikanovateľov?

c/ nevšímaš si to? - Každý nový žiak má na začiatku problémy.

?Uvedom si, aké ťažké je byť novým žiakom a snaž sa byť k nemu čo najlepší. Vždy povedz učiteľovi, ak niekoho šikanujú.